

## Cebrî İcra Hukukunda Etkin Hukukî Koruma\*

**Yazar/Autor:** Prof. Dr. Dr. h.c. Wolf-Dietrich Walker\*\*

**Çev./Übersetzt von:** Araş. Gör. Dr. Gökhan Aykut\*\*\*

Devletin cebrî icra faaliyeti, kamusal bir gücün uygulanması manasına gelmektedir. Alman Anayasası (GG m.19/4), kamusal bir gücün kullanımı nedeniyle hakkı ihlâl edilen herkesin hukukî koruma talep edebilme olanağına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Etkin hukukî koruma hakkı, bundan ve hukuk devleti ilkesinden (GG m.20/3) kaynaklanmaktadır. Cebrî icra takibi ile ilgili olan herkes bu hükümlere dayanabilir.

### I. Takip Borçlusunun Koruması

#### 1. Cebrî İcrada Borçlunun Temel Hakları

Takip borçlusunun, cebrî icra yoluyla çeşitli temel hakları ihlâl edilebilir. Para alacağının tahsili için yapılan icra takibinde borçlunun malvarlığına el konulmaktadır. Bununla borçlunun malvarlığına bir müdahale (GG m.14/1) söz konusu olur.

İcra organı, haczedilebilen şeyleri veya el konulabilen malları bulmak için borçlunun evine girdiğinde, borçlunun konut dokunulmazlığına ilişkin hakkı (GG m.13/1) bundan etkilenir.

Borçlu yaşlı, ağır hasta veya intihar meyilli ise, tahliyeye ilişkin icra takibi borçlunun yaşam ve sağlık hakkına (GG m.2/2, c. 1)

---

\* Söz konusu çalışma, yazar tarafından İstanbul Kültür Üniversitesi'nde tebliğ olarak sunulmuştur.

\*\* Justus Liebig Giessen Üniversitesi Hukuk Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi.

\*\*\* İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi, (g.aykut@iku.edu.tr). ORCID: 0000-0001-7136-7377.



müdahaleye yol açabilir. Başkası tarafından yapılamayan bir işi yapmaya zorlama ile borçlunun kişilik hakkına (GG m.2/2, c.2), muhtemelen borçlunun özgürlüğüne (GG m.2/1; bununla bağlantılı GG m.1/1) ve insan onuruna müdahale edilir (GG m.1/1). Cebrî icra organı, borçlunun insan onuruna yaraşır yaşaması için gerekli bir şeyi haczettiği zaman da insan onuruna müdahale söz konusu olur.

## 2. Borçlunun Hukukî Koruması

Bütün bu hallerde Alman kanun koyucu borçlunun hukukî korumasını güvence altına almıştır. Cebrî icra daima, talebin genellikle mahkemece incelendiği bir icra başlığının sunulmasına bağlıdır. Belirli müdahaleler (örneğin, borçlunun tutuklanması veya evinin aranması) için kural olarak, mahkemece özel olarak bu konuda karar verilmiş olması gerekir. Borçlunun insan onuruna yaraşır bir şekilde yaşaması için gerekli olan şeyler ve çalışma gelirinin bir kısmı, öncelikle haczedilemez (ZPO m.811, 850 vd).

Ayrıca borçlunun, cebrî icra organının yaptığı hatalı işlemlere karşı başvurabileceği birden fazla hukukî çare<sup>1</sup> ile takip dayanağı belgenin icra edilebilirliğine karşı maddî hukukta itiraz olanakları (ZPO m.767) bulunmaktadır. Cebrî icra koşulları mevcut olsa ve cebrî icra organı hatalı bir işlem yapmamış olsa bile, cebrî icra borçlu bakımından ahlaka aykırılık teşkil ediyorsa (ZPO m.765a), borçlu hiç değilse cebrî icranın geçici olarak durdurulmasını sağlayabilir.

Her durumda mahkeme, borçlunun talebi üzerine cebrî icrayı geçici olarak durdurabilir. Bu suretle hukukî çarelere ilişkin yargılama esnasında nihaî durumun borçlunun aleyhine gerçekleşmesi engellenmiş olur (ZPO m.765a/1, c.2; 766/1, c.2; 732/2; 769; 570/3). Sonuç olarak takip borçlusunun etkin hukuki koruması Alman Hukuku'nda güvence altına alınmıştır.

---

<sup>1</sup> ZPO m.766 uyarınca ihtar ile ZPO m.793 uyarınca acele şikâyet.

## II. Üçüncü Kişilerin Koruması

### 1. Cebri İcra Üçüncü Kişilerin Temel Hakları

Borçlu veya alacaklı olmayan üçüncü kişilerin de cebri icra vasıtasıyla temel hakları etkilenebilir. Üçüncü kişiye ait olmakla birlikte, borçlunun elinde bulunduğu icra memurunca bir malın haczedilmesi hâlinde üçüncü kişinin mülkiyetine bir müdahale söz konusu olur.

Üçüncü kişi, borçlunun aile üyesi olarak borçlu ile birlikte aynı evde yaşıyorsa ve yaşlı, hasta veya intihara meyilli ise, tahliyeyle ilişkin cebri icra esnasında sağlık ve yaşam hakkı bundan etkilenebilir. Aile üyeleri bakımından da normal bir yaşam için gerekli şeyler haczedilirse, onların insan onuruna müdahale söz konusu olabilir.

### 2. Üçüncü Kişinin Hukukî Koruması

Alman kanun koyucu üçüncü kişi bakımından etkin hukukî koruma öngörmüştür. Üçüncü kişi mülkiyetine müdahaleye karşı özel olarak düzenlenmiş bir dava ile kendisini koruyabilir<sup>2</sup>. Üçüncü kişi tahliyeyle ilişkin icra takibinden veya haczedilemeyen şeylerin haczedilmesinden etkilenirse, üçüncü kişinin en azından cebri icranın etkisi sebebiyle de ahlaka aykırı zorluk sebebiyle de cebri icra koruması talep edilebilir (ZPO m.765a). Ayrıca üçüncü kişi borçlu gibi bizzat mağdur olduğu icra memurunun hatalı işlemine karşı hukukî çareye<sup>3</sup> başvurabilir.

Belirtilen her bir hukukî çarede üçüncü kişi, nihaî koşulların meydana getirilmesini engellemek için, mahkemeden geçici hukukî koruma talep edebilir (ZPO m.765a/1, c.2; 766/1, c.2; 771/3, c.1). Bu şekilde üçüncü kişinin de cebri icra kapsamında haklarına müdahale söz konusu olduğunda müdahaleye karşı etkin hukukî koruması düzenlenmiştir.

---

<sup>2</sup> ZPO m.771 uyarınca üçüncü kişinin itiraz davası.

<sup>3</sup> ZPO m.766 uyarınca cebri icra ihtarı.

### III. Alacaklının Koruması

#### 1. Cebri İcrada Alacaklının Temel Hakları

Cebri icrada alacaklıya ait bir şeyin teslimi talebinin yerine getirilmesi söz konusu olduğunda, bu alacaklının mülkiyet hakkıyla ilgilidir. Bundan başka, her cebri icrada, alacaklı bakımından doğrudan onun anayasa hukukuna ilişkin etkin hukukî koruma hakkı söz konusudur (GG m.20/3). Çünkü alacaklı cebri icra belgesini mücadele sonucu elde etmektedir. Fakat alacaklı devletin cebri icra tekeli sebebiyle bu belgeyi sadece devletin cebri icra yolları çerçevesinde icra ettirebilir.

#### 2. Alacaklının Hukukî Koruması

Alacaklının hukukî korumasına öncelikle, cebri icra talebinin reddine veya bir prosedür hatasına karşı hukukî çarelere başvurulabilmesi dahildir. Bunun için kanun koyucu düzenleme yapmıştır<sup>4</sup>.

Fakat alacaklı bakımından etkin hukukî koruma her şeyden önce, cebri icranın etkin şekilde yürütülmesi anlamına gelmektedir. Alacaklının kendisinin belirlediği talebi mümkün olduğunca tam olarak gerçekleşirse, cebri icra etkin olur. Fakat bu aşağıda belirtileceği üzere, fiilî veya hukukî sebeplerle her zaman mümkün olmaz.

### IV. Alacaklının Hukukî Korumasında Eksiklikler

Alacaklının hukukî korumasında eksiklikler, her şeyden önce, oturlan bir yerin tahliyesine ilişkin talebin cebri icrasında bulunmaktadır. Ama bu para alacaklarının tahsiline ilişkin cebri icrada da söz konusudur.

#### 1. Tahliyeye İlişkin Cebri İcrada

Alacaklı örneğin, borçlu ile olan kira ilişkisinin bitiminden sonra evin tahliyesi ve teslimine ilişkin bir karar alırsa, cebri icranın uygulanmasında tahliye öncelikle iki nedenle her zaman gerçekleştirilmeyebilir.

---

<sup>4</sup> ZPO m.766 uyarınca cebri icra ihtarı ve ZPO m.793 uyarınca acele şikâyet.

### **a. Her Oturana Karşı İcra Belgesi Alınması Gerekliiliği**

Öncelikle tahliyeye ilişkin cebrî icrada, alacaklının evde oturan her bir kişiye karşı icra belgesi alması gereklidir. Yani, alacaklı sadece eski kiracısına karşı tahliye davası açamaz. Aksine, kiracının karısına, hayat arkadaşına ve aynı evde oturan yetişkin çocuk ve akrabalarına karşı da dava açmalıdır. Çünkü bunların hepsi, aynı dairede birlikte oturmaktadırlar.

Ama alacaklı genellikle kiracı ile birlikte kimlerin halen dairede oturduğunu bilmez. Bunu muhtemelen cebrî icraya kalkıştığında öğrenebilir. Bunun üzerine alacaklı, cebrî icranın sürdürölmesinden önce ilk olarak diğer oturanlara karşı da bir belge almalıdır. Bir sonraki cebrî icra kalkışmasında, muhtemelen borçlunun başka bir kimse ile daha oturduğu veya yeni bir alt kiracısı olduğu anlaşılabılır. Alacaklının sonradan bunlara karşı da icra belgesi alması gereklidir.

Gerçi bunun için daima zaman isteyen bir yargılama usulü gerekli değildir. Aksine ek bir icra belgesi, geçici hukukî koruma yolu ile daha hızlı bir şekilde elde edilebilir (ZPO m.940a/2). Fakat bunun için de alacaklının öncelikle borçlu ile birlikte oturan kişilerin adını öğrenmesi gereklidir. Borçlu sürekli bir şekilde alacaklıya değişen bir birlikte oturan olduğunu söylüyorsa cebrî icra daima sürüncemede kalacaktır.

Borçlu ile birlikte oturan her bir kişiye karşı icra belgesi alınması gerekliiliği, yasadışı ev işgalcilerine karşı tahliyeyi de zorlaştırmaktadır. Hukuka aykırı işgallerde, örneğin boş duran evlerin işgalinde, alacaklı ne o evdekilerin adını ne de sayısını bilir. Böyle durumlarda “bilinmeyenlere karşı” bir belge yeterli olsaydı, alacaklı sadece bir icra belgesi alabilirdi. Fakat içtihatlarla göre borçlunun adının belirtilmediği böyle belgeler icra belgesi olarak kabul edilemez.

### **b. Tahliye Borçlusu Bakımından Ahlaka Aykırı Bir Zorluk Durumunda Cibrî İcra İhtimali Bulunmaması**

Bizatihi belirtilen zorluk meydana gelmesi de cebrî tahliye, tahliye borçlusu bakımından ahlaka aykırı bir zorluk anlamına geliyorsa, borçlu tahliyenin durdurulmasını sağlayabilir (ZPO m.765a). Örneğin, borçlu uzun zamandır oturduğu evden cebrî icra ile uzaklaştırılması durumunda kendisi için yaşam tehlikesi olacak kadar

yaşlı, ruhsal ya da fizikî olarak hasta olduğunu bir doktor raporu ile ispatlarsa, neredeyse hiçbir mahkeme borçlunun cebrî icra korumasına ilişkin talebini reddetmez. Bu durum borçlunun intihara meyilli olduğunu tıbbi olarak belgelemesi hâlinde de geçerlidir.

Federal Anayasa Mahkemesi'nin bu soruna ilişkin çok sayıda kararı bulunmaktadır. Bu durum, hak ve menfaat dengesinde yaşam hakkının korunmasının daima öncelikli kabul edilmesinin sonucudur. Böyle durumlarda cebrî tahliye sadece zorlaşmaz, neredeyse fiili olarak olanaksız olur.

## **2. Para Alacaklarının Tahsiline İlişkin Cebrî İcrada**

Para alacaklarının cebrî icrası, alacaklının mümkün olduğunca tam olarak tatmini sağlanırsa etkin olur. Gerçi bunun için, ilk sırada belirleyici olan borçlunun haczedilebilir malvarlığının bulunmasıdır. Buna yasal düzenlemelerle etki edilemez.

Fakat cebrî icra hukuku, her halükârda alacaklının borçlunun haczedilebilir malvarlığına haciz için hukukî ve fiilî olanaklara sahip olunabilecek şekilde düzenlenmelidir. Bu bakımdan Alman Cebrî İcra Hukuku'nda alacaklının hukukî koruması iyileştirilebilir.

### **a. Alacak Haczinin Özel Anlamı**

Para alacağının tahsiline ilişkin cebrî icrada alacaklı borçlunun taşınır ve taşınmaz malvarlığını haczedebilir.

Taşınmaz malvarlığı (arazi veya kat mülkiyeti) genellikle mevcut olmaz. Taşınır malvarlığına cismani şeyler (örneğin, arabalar, bilgisayar, cep telefonları) ve borçlunun alacakları (örneğin, borçlunun işverenine yönelik ücret talebi veya borçlunun banka hesabındaki paranın ödenmesine ilişkin talebi) dâhildir.

Taşınır malların cebrî icrasında daima daha az bir başarı elde edilir, zira borçlunun eşyaları genellikle hiç veya çok düşük bir artırma bedeline sahiptir veya haczedilmezdir. Bu durumda sadece borçlunun üçüncü kişilerdeki alacaklarının haczi olanağı kalır. Alacak haczi daima büyük bir pratik öneme sahiptir. Alacak haczi bakımından icra mahkemesi görevlidir (ZPO m.828). Orada cebrî icra faaliyeti bir hâkim

tarafından değil; aksine bir adlî icra memuru tarafından yürütülür (RPflG m.20/1, b.17).

### **b. Alacak Haczinde İcra Mahkemesinin Görevli Olması Sebebiyle Zaman Kaybı**

Alacak haczi çok uzun sürdüğünden, genellikle yeterince etkin olmaz. Gereksiz gecikmeler her şeyden önce, alacaklı, borçlunun haczedilebilir alacaklarını veya başka haczedilebilen malvarlığı olup olmadığını bilmiyorsa ortaya çıkar. Bu durumda ilk olarak borçlunun malvarlığı araştırılmalıdır. Bunun için Alman İcra Hukuku'nda 2013 yılından beri icra memurları görevlidir. O hâlde, alacaklının, öncelikle icra memurundan bir talepte bulunması gereklidir.

İcra memuru bütün cebrî icra koşullarının mevcut olup olmadığını kontrol eder. Sonra icra memuru borçlunun malvarlığı bilgisini (ZPO m.802c) toplar (ZPO m.802a/2, b.2). Borçlu kendisine ait bütün malvarlığı unsurlarının ve kendisine ait alacakların bilgisini vermek zorundadır (ZPO m.802c/2). Borçlu verdiği bilginin doğruluğu ve tamlığını yeminle teyit etmek zorundadır (ZPO m.802c/3). Yanlış teyit ederse, cezalandırılır.

Bundan sonra icra memuru borçlunun tespit edilen malvarlığı konusunda alacaklıyı bilgilendirir. Bu, genellikle alacaklının, borçlunun haczedilebilir bir alacağının olduğu (örneğin, ücretin veya bankadaki paranın ödeneceği) bilgisini edindiği ilk andır.

Böyle bir alacak haczedilmek durumunda kalınırsa, alacaklı cebrî icra organını değiştirmelidir. Alacaklı, icra memurundan icra belgesinin nüshasını almak ve bu suretle icra mahkemesinden alacak haczi talep etmek zorundadır.

İcra mahkemesindeki adlî icra memuru, cebrî icra koşullarını yeniden kontrol eder ve ardından haciz ve havale kararını verir. Sonra bu bir kere daha görevli icra memuruna gönderilmeli ve icra memuru bu kararı üçüncü kişi borçluya (yani işverene veya bankaya) tebliğ etmelidir. İlk olarak bu tebliğ ile alacak haczedilmiş olur (ZPO m.829/3).

Alacağın tespitinden etkili bir şekilde haczine kadar geçen bütün bu süreç uygulamada, yaklaşık 4 ilâ 6 hafta arası sürmektedir. Bu süre

zarfında, borçlunun alacağı tahsil etmesi veya devretmesi tehlikesi mevcuttur. Böyle olunca geç kalınan alacak haczinin bir etkisi olmaz. Ayrıca alacağın o süreçte bir başka alacaklı tarafından haczedilmesi de mümkündür. Böyle bir durumda, bu alacaklı alacakla öncelikli olarak tatmin edilebilir. Bu yüzden alacak haczindeki zamansal süreci, genellikle takip alacaklısının etkin hukukî korumasına engel olur.

### **V. Alacak Haczinin İcra Memuruna Devri Suretiyle Alacaklının Hukukî Korumasının İyileştirilmesi**

Almanya’da, icra mahkemesi tarafından yapılan alacak haczinin icra memuruna devredilmesinin gerekli olup olmadığı tartışılmaktadır. Böyle bir şey gerçekleşirse, 120 yıldan daha uzun süredir yürürlükte olan ZPO’da, küçük bir hukukî devrim gerçekleşmiş olur. Bunun mümkün ve anlamlı olup olmadığı her şeyden önce, icra memurunun alacak haczini daha çabuk yapıp yapamayacağına, icra memuruna getirilecek ek yükün ondan beklenebilir olup olmadığına ve onun alacak haczi bakımından yeterli eğitiminin olup olmadığına bağlıdır.

#### **1. Alacak Haczinin Hızlandırılması**

Alacak haczi icra memuruna devredilirse, icra memuru malvarlığı bilgisinin edinilmesi üzerine alacağın tespitinden sonra derhal haciz ve havale kararı verebilir ve bunu üçüncü kişi borçluya tebliğ edebilir. İcra mahkemesi bakımından dolambaçlı yollardan ve bununla bağlantılı yargılamanın yürütülmesinden kaçınılmalıdır. İcra memuru tarafından alacak haczi yapılırsa, bu, ortalama 3 ilâ 7 gün sürer. Bu zaman kazanımı ile cebrî icranın etkililiği net bir şekilde iyileştirilmiş olur. Bu yolla “vakit nakittir” kuralı geçerli olur.

#### **2. İcra Memuru Bakımından Ek Yükün Makul Olması**

Alacak haczi ile icra memuruna getirilecek ek yük herhâlde ondan beklenebilirdir. Almanya’da 4.000’in üzerinde icra memuru bulunmaktadır. Resmî istatistiklerden hareketle her bir icra memurunun yılda yaklaşık 360 haciz ve havale kararı hazırlamak zorunda kalacağı sonucuna varılmaktadır. Bu her çalışma gününde yaklaşık 1,6 haciz ve havale kararı anlamına gelmektedir. Bu ek yük, uzun yıllardan beridir taşınır mallardaki cebrî icranın daima azalması suretiyle dengelenir.

### **3. Alacak Hacziinde İcra Memurunun Mesleki Yeterliliği**

Geriye kalan tek soru, icra memurunun, alacak haczini şimdiye kadar icra mahkemesinde görevli olan adlî icra memurları kadar iyi halledip edemeyeceğidir.

#### **a. İcra Memurlarının Eğitiminin Adli İdare Memurlarının Eğitimi İle Karşılaştırılması**

Alacak haczi bakımından icra memurunun yeterliliğinin değerlendirilmesinde, öncelikle icra memurunun eğitiminin adlî icra memurunun eğitimi ile kıyaslanması yararlı olur.

##### **aa. İcra Memurunun Eğitimi**

İcra memuru olmak için hâlihazırdaki eğitim, adlî uzmanlar için ek bir eğitimden oluşmaktadır. Bu kişiler eğitim görmemişlerdir. Onlar daha ziyade iki yıl boyunca mahkeme kalemlerinde ve savcılıklarda eğitim alırlar ve orada çeşitli servis işlerinde görevlidirler.

Adlî uzmanlara icra memurluğu için çoğunlukla 18 aylık ek eğitimde kurslar ve pratik eğitimler birlikte verilir. Bu faaliyetler içinde alacak haczine ilişkin kısım, sadece küçük bir kısım teşkil etmektedir. Bu da alacak haczine ilişkin mevzuatla bağlantılı icra memurunun yardımcı faaliyetleriyle sınırlıdır.

Gerçi bir Alman yüksekokulunda icra memurlarının eğitimi için 2017 yılından beri 3 yıllık bir lisans eğitimi verilmektedir. Orada alacak haczi alanında icra memurunun eğitimi adlî uzmanların ileri eğitiminden daha yoğundur. Fakat bu yüksek eğitimde de taşınır malların haczi ağırlık merkezini oluşturmaktadır.

##### **ba. Adli İcra Memurlarının Eğitimi**

Mevcut Alman Hukuku'na göre, icra mahkemelerinde alacak haczini yürüten adlî icra memurlarının eğitimi, özellikle bir adlî icra memuru yüksekokulundaki eğitim kapsamında gerçekleştirilir ve (icra memurlarının lisans eğitimi gibi) 3 yıl sürer. Bu lisans eğitiminde, alacak haczi bakımından verilen eğitim, icra memurlarının eğitiminden (ve ayrıca üniversitedeki hukuk eğitimindekinden de) açık bir şekilde daha

geniş kapsamlıdır. Bu yoğunluk, alacak haczi bakımından adlî icra memurunun mevcut yasal görevi ile bağlantılıdır.

### **b. Alacak Haczinde İcra Memurunun Hâlihazırdaki Durumu**

Bu söylenenler icra memurunun alacak haczinden hiç anlamadığı ve bunun için uygun olmadığı anlamına gelmez. Aksine icra memuru, alacak haczi ile mevcut durumda çeşitli yönlerden zaten meşgul olmaktadır.

İcra memuru, haciz ihbarnamesi bakımından tek başına yetkilidir (ZPO m.845). Burada geçici olarak bir haciz söz konusudur. Bu geçici olan haciz sayesinde alacaklı, icra mahkemesi tarafından haczin yapılmasına kadar borçlunun alacağı tahsil etmesinden veya devretmesinden korunmuş olur. Bu haciz ihbarnamesi yalnızca, icra memurunun cibrî icra koşullarını kontrolünden sonra, alacaklının talebinin üçüncü kişi borçluya tebliği suretiyle gerçekleştirilir.

Diğer alacak hacizlerinde icra memuru yardımcı faaliyetler kapsamında, örneğin, hacizli alacak hakkındaki belgenin teslimi ve bu belgeye el koyulması bakımından katkıda bulunur. Borçlunun mali durumu tespit edilirken her şeyden önce borçlunun malvarlığına dâhil olan hacizli bir alacağının olup olmadığına bakılmalıdır.

### **c. Alacak Haczinin Münferit Türleri Bakımından İcra Memurunun Yeterliliğinin Sonuçları**

Bunların hepsinin alacak haczi bakımından icra memurunun yeterliliği konusunda kâfi olup olmadığı, farklı değerlendirilmelidir.

#### **aa. Basit Alacak Haczi**

Basit alacak haczi (ZPO m.829), taşınır mal haczi gibi standart bir formla yapılır. Bunun gibi formların kullanımını, icra memuru taşınır malların haczinden bilmektedir. İcra organı, hacedilen alacağın gerçekten mevcut olup olmadığını kontrol etmek zorunda değildir. Sadece borçlunun üçüncü kişi borçluya karşı iddia ettiği alacak hacedilir. İcra memuru hâlihazırda aldığı eğitim ile bunu yapabilecek yeterliliğe sahiptir.

## **ba. Çalışma Karşılığı Olan Gelirin ve Hesaptaki Mevduatın Haczi**

### **1) Normal Haciz**

Bu, kural olarak çalışma karşılığı olan gelirin haczinde de geçerlidir. Gerçi burada gelirin tamamının veya bir kısmının haczedilmezliğine yol açan sosyal hacze karşı koruma hükümlerinin özel nitelikleri (ZPO m.850a-850i, 850k) de rol (ZPO m.850/1) oynar. Fakat cebrî icra organı bu özellikleri kontrol etmek zorunda değildir.

Çalışma karşılığı olan gelirin ne kadarının haczedilebileceği, ilk olarak borçlunun net gelirin yüksekliğine ve ikinci olarak borçlunun yasal olarak bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sayısına bağlıdır (ZPO m.850c). Bunun için gerekli olan bütün veriler icra organı tarafından araştırılmak zorunda değildir. Bunlar ya talep formunda bulunmalı veya üçüncü kişi borçlu olarak işveren tarafından tespit edilmelidir.

Standart form şeklindeki haciz kararı, haczedilebilen tutarın ne kadar olacağını göstermez. Bu konuda sadece ZPO'nun ekindeki haciz listesi dikkate alınmalıdır (ZPO m.850c/3, c.2). Bu listeden üçüncü kişi borçlu olarak işveren, hacze rağmen tutarın ne kadarlık kısmını borçluya ödemek zorunda olduğunu, cebrî icra alacaklısına ödenmesi gereken hacizli kısmın ne kadar kaldığını görebilir.

Aynı şey borçlunun hacze karşı korumalı hesap (P-Konto) olarak adlandırılan hesaptaki mevduatının haczinde de geçerlidir. Her Alman vatandaşı, sadece bir adet hacze karşı korumalı hesaba sahip olabilir. Borçlunun hacze karşı korumalı hesabındaki mevduatı, tıpkı çalışma karşılığı olan geliri gibi hacze karşı korumadan yararlanır. Çalışma karşılığı olan gelirin haczedilemeyen kısmı, hacze karşı korumalı hesaptaki mevduatın haczi bakımından da mümkün değildir (ZPO m.850k/1, 2 bununla bağlantılı ZPO m.850c). Bu hacze karşı koruma, otomatik olarak yasayla sağlanmıştır. Bu koruma için borçlunun talebi veya cebrî icra organının özel bir incelemesi şart değildir. Bu korumayı, üçüncü kişi borçlu olarak bankanın da dikkate alması gereklidir.

Cebrî icra organı çalışma karşılığı olan geliri haczi veya hesaptaki mevduatın haczinde esasen güç hukukî incelemelerle

yükümlü olmadığından, alacak haczinin bu türü de icra memuruna devredilebilir.

## **2) Özel Taleplere Dayalı Genişletilmiş Haciz**

Kuşkusuz birçok hâlde alacaklı özellikle korunmaya değerdir. Alacaklı borçlunun çalışma karşılığı gelirinin veya banka hesabındaki mevduatının haczedilebilir kısmının artırılmasını talep edebilir. Bu, örneğin, alacaklının yasal bir nafaka alacağı (ZPO m.850d) veya kasıtlı olarak işlenen bir haksız fiilden kaynaklanan alacak sebebiyle (ZPO m.850f/2) icra takibi başlatması durumunda söz konusu olur.

Böyle özel taleplerde icra organı maddî hukuktaki nafaka hükümlerine dikkat etmek zorundadır. Haciz kararının verilmesinden önce, borçlunun korunma ihtiyacı ile alacaklının arasında bireysel bir değerlendirme yapılması gereklidir. Bu durumda, alacağın haczedilebilir kısmının ne kadar olacağı, haciz listesinden okunamaz, aksine münferit olarak belirlenmeli ve haciz kararında ayrıca belirtilmelidir. Bu inceleme son derece titiz yapılmalıdır. Bu inceleme yapılırken içtihatlar ve bilimsel eserlere başvurulması gereklidir. Bunun için icra memurunun şimdiye kadarki eğitimi yeterli değildir.

Böyle ek talepler bakımından alacak haczinin icra memuruna devredilebilmesi için, icra memurunun eğitiminin iyileştirilmesi gereklidir. Adlî uzmanları için hâlihazırdaki 18 aylık eğitim bunun için yeterli değildir. Ancak icra memurları için 3 yıllık lisans eğitimi, tıpkı adlî icra memurlarının üniversite eğitimindeki gibi, alacak haczinin özelliklerini de öğrenecekleri şekilde yapılandırılabilir. Diğer pek çok Avrupa Birliği üyesi ülkesindeki durum zaten bu şekildedir.

## **4. İcra Memurlarına Alacak Haczinin Devredilebilirliği Bakımından Sonuç**

Alacak haczinin icra memuruna devri suretiyle cebrî icranın etkinliği ve bununla cebrî icra alacaklısı bakımından etkin hukukî koruma artırılmış olurdu. Ayrıca icra memurunun bununla bağlantılı ek yükü de göze alınabilir ve makuldür. Alacak haczi bakımından icra memurunun yeterliliği, lisans eğitimi kapsamında iyileştirilmiş bir eğitim ile sağlanabilir.

---

**Hakem Değerlendirmesi:** Dış bağımsız.

**Çıkar Çatışması:** Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

**Finansal Destek:** Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

**Peer-review:** Externally peer-reviewed.

**Conflict of Interest:** The author has no conflict of interest to declare.

**Grant Support:** The author declared that this study has received no financial support.

**Peer-Review:** Externes Peer-Review-Verfahren.

**Interessenkonflikt:** Der/die Autorinnen unterliegt/unterliegen keinem Interessenkonflikt.

**Finanzielle Unterstützung:** Der/die Autorinnen erklärt/en, dass diese Studie keine finanzielle Unterstützung erhalten hat.

